

Kvíz o Poľsku

Zabav sa a skús odpovedať

na 100 otázok.

Na výhercov čakajú ceny.

3. časť

Pol'sko v srdci Bratislavy už 70 rokov

Milí priatelia,

100 otázok v 10. častiach na témy: 1. Všeobecné informácie, 2. Zemepis, 3. Dejiny, 4. Jazyk a literatúra, 5. Film a divadlo, 6. Výtvarné umenie, 7. Šport a turistika, 8. Veda a vzdelávanie, 9. Hudba, 10. Známi Poliaci.

Okrem rozptýlenia a zábavy účastníci tohto kvízu po elektronickom odoslaní správnych odpovedí budú mať možnosť získať vecné odmeny pripravené pri príležitosti jubilea Poľského inštitútu v Bratislave.

Máme pre vás pripravených 10 cien, ktoré účastníci získajú na základe najlepších bodových výsledkov, a v prípade rovnakého počtu bodov rozhodne losovanie. Odpovede zasielajte e-mailom na adresu: **teresa.lukacova@instytutpolski.org** podľa nasledovnej schémy: v e-maile s názvom predmetu Kvíz o Poľsku uveďte číslo časti kvízu, následne číslo otázky, a následne číslo správnej odpovede. Účastník sa podpíše len kontaktnou mailovou adresou.

Srdečne vás pozývame na vyriešenie tretej časti, ktorá vás prevedie všeobecnými znalosťami o dejinách Poľska.

100 otázok o Poľsku

3. časť

Dejiny Poľska

Pol'ské kráľovské dynastie

Od začiatku až po rozdelenie a pád v roku 1795 bolo Poľsko monarchiou, ktorej vládli kniežatá a kráľi. Prvým zdokumentovaným korunovaným vládcom bol Boleslav I. Chrabrý (1025). K najdôležitejším poľským dynastiám a kráľovským rodinám patrili:

- **Piastovci**: panovali od vzniku štátu do roku 1370. Počas tohto obdobia Poľsko okrem iného prežilo obdobie rozdrobenia krajiny, nemecké i mongolské nájazdy a prvé boje s križiackymi rytiermi. Hlavné mesto krajiny bolo premiestnené z Gniezna (Veľkopoľsko) do Krakova (Malopoľsko). Počas ich vlády bola založená aj prvá poľská univerzita v Krakove. https://historickarevue.com/clanok/krakov_univerzita

O poslednom kráľovi Piastovi – Kazimírovi III. Veľkom – sa hovorí, že „našiel Poľsko drevené a zanechal ho ako murované“. <https://beliana.sav.sk/heslo/kazimir-iii-velky>

- **Jagelovci** (1386 – 1572): zvolenie Vladislava II. Jagelovského, ktorý pochádzal z Litvy, za poľského kráľa znamenalo vytvorenie Poľsko-litovskej únie, ktorá sa v roku 1569 pretransformovala na Republiku oboch národov a existovala až do roku 1795. https://sk.wikipedia.org/wiki/Republika_oboch_n%C3%A1rodov

Jagelovské obdobie bolo poznačené rozsiahlymi vojnami s Križiackym rádom vrátane víťazstva pod Grunwaldom (1410), konfliktami s Ruskom a Tureckom a vzostupom postavenia šľachty. Je to však aj obdobie, v ktorom žil poľský astronóm Mikuláš Kopernik, pričom kultúra a umenie zažili „zlatý vek“.

- **Vasovci** (1583 – 1668): kráľi pochádzajúci zo Švédska, ktorých zvolila šľachta na poľský trón (takzvaní volební kráľi). Počas ich vlády sa viedli najťažšie boje so Švédskom (tzv. Švédska potopa, ktorá viedla k hospodárskej devastácii Poľska), s Ruskom a Tureckom, a napokon kozácke povstania na Ukrajine.

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Vasovci>

- **Saská dynastia Wettinovcov** (1697 – 1764): August II. a jeho syn August III. – ich vláda sa časovo zhodovala s postupným úpadkom Poľska oslabeného zničujúcou Severnou a Sedemročnou vojnou, ako aj vzostupom ruského a pruského vplyvu. Bolo to obdobie pádu ústrednej kráľovskej moci v prospech magnátov (najbohatšej šľachty).

Podobizne poľských monarchov môžete vidieť v sérii obrazov, ktoré tvoria tzv. sprievody poľských krajov. Najznámejšie z nich pripravili: Marcello Bacciarelli, Jan Matejko, Ksawery Pillati a Waldemar Świeży.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Poczet_kr%C3%B3l%C3%B3w_polskich_\(Bacciarelli\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Poczet_kr%C3%B3l%C3%B3w_polskich_(Bacciarelli))

https://pinakoteka.zascianek.pl/Matejko/Poczet_1.htm

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wizerunki_ksi%C4%85%C5%BC%C4%85t_i_kr%C3%B3l%C3%B3w

https://bankomania.pkobp.pl/media_files/278c7196-4d3b-42cf-a062-d800daa3e19a.pdf

Boleslav I. Chrabrý

autor: Jan Matejko

Vladislav II. Jagelovský

autor: Jan Matejko

Žigmund III. Vasa

autor: Martin Kober

1. Ktorý poľský kráľ skryl kráľovské insígnie na Ľubovnianskom hrade v obave pred ich stratou počas poľsko-švédskej vojny ?

- 1 – Žigmund III. Vasa
- 2 – Vladislav IV.
- 3 – Žigmund II. August
- 4 – Ján II. Kazimír

Hlavné mesto Poľska – Varšava. No nebolo to tak vždy...

Poľská štátnosť sa datuje od momentu, kedy sa knieža Mieszko I. oženil s českou princeznou Dúbravou z rodu Přemyslovcov, aby sa následne v roku 966 dal pokrstiť a prijal kresťanstvo. Predpokladá sa, že sa to stalo v Gniezne, ktoré sa považuje za prvé poľské hlavné mesto. Tam sa tiež konala korunovačná slávnosť prvého poľského kráľa Boleslava Chrabrého, syna Mieszka I. Do Gniezna boli privezené a v neskoršej katedrále aj uchované pozostatky svätého Vojtecha po mučeníckej smrti. Ten je patrónom Poľska, ale aj Česka.

V roku 1039 kráľ Kazimír I. Obnoviteľ sa pre hrozbu ozbrojených útokov zo strany českého kniežata Břetislava rozhodol presťahovať kráľovský dvor do Krakova. Novým sídlom poľských vládcov sa stal Wawel. Krakov plnil úlohu hlavného mesta takmer 600 rokov. V Krakove sa nachádza najstaršia poľská vysoká škola – Jagelovská univerzita – ktorú založil kráľ Kazimír III. Veľký v roku 1364.

Kráľ Žigmund III. Vasa, ktorý bol súčasne aj kráľom Švédska, sa v roku 1596 presťahoval do Varšavy, ktorá sa tak stala hlavným mestom. Preto tento krok sa rozhodol preto, aby mal bližšie k Vilnius, ktorý bol hlavným mestom Veľkého litovského kniežatstva, a zároveň svojej rodnej vlasti. No dôvodom bol aj fakt, že Varšava bola dôležitým politickým centrom Poľského kráľovstva, keďže sa tu od roku 1573 začali konať snemy a kráľovské voľby. Rozhodnutie o sťahovaní urýchlil aj požiar, ktorý vypukol na Waweli v roku 1595.

2. Čo vo Varšave pripomína kráľa, ktorý tam presídlil hlavné mesto z Krakova?

- 1 – kameň
- 2 – stĺp
- 3 – tabuľa
- 4 – socha

Pol'ská kavaléria

Poliaci milujú kone, pretože ich sprevádzajú celými dejinami, a to nielen pre hospodárske, ale aj rekreačné účely. Niektoré poľské chovateľské stanice, ako napríklad Janów Podlaski, ktorý sa špecializuje na chov arabských a angloarabských plemien koní, sú známe po celom svete. Poliaci však kone využívali aj pri bojoch. Od prvých bitiek v období Piastovcov až po druhú svetovú vojnu netreba zabúdať na útoky poľskej kavalérie v bitkách pri Grunwalde (1410; vojna s križiackym rádom), pri priesmyku Somosierra (1808; napoleonská kampaň v Španielsku) a pri obci Rokitna (1915; 1. svetová vojna a ruský front). Posledný útok poľskej kavalérie sa uskutočnil v marci 1945 pri Borujsku v Pomoransku a posledná bojová jednotka kavalérie bola rozpustená až v roku 1947. Dnes na patriotických a vojenských slávnostiach môžeme vidieť Eskadrónu kavalérie Poľského vojska.

V dejinách poľského vojska existovala jazdecká formácia, ktorá sa preslávila mnohými úspešnými útokmi. Vznikla na začiatku 16. storočia a bojovala až do polovice 18. storočia. Rozhodla o víťazstve Poliakov v mnohých bitkách vrátane bitky pri Orši (1514), Kircholme (1605), Klušine (1610), Chocime (1621 a 1673). Na Slovensku je známa aj vďaka

3. Ako sa volal člen tejto najslávnejšej poľskej jazdeckej formácie:

- 1 – husár
- 2 – lisovčík (lisowczyk)
- 3 – jazdec husárie
- 4 – dragún

vítazným bitkám s Turkami pri Viedni a Parkane (1683). Títo ťažko ozbrojení jazdci mali brnenie pokrývajúce najmä korpus a ruky (tzv. polo-brnenie) a prilby s trojlistovým chráničom nosa. Ich hlavnou zbraňou bola kópia z dutého dreva (asi 5 metrov dlhá), ako aj šabľa a pištole. Najcharakteristickejšie však boli krídla vyrobené z vtáčieho peria (orly, sokoly alebo husi) pripevnené za chrbtom. Chránili jazdca nielen zozadu, ale svojim vzhľadom a zvukom počas útoku šíрили strach medzi protivníkmi.

Viac informácií o poľskej kavalérii:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kawaleria_polska

Pol'ský kráľ, ktorý zachránil Európu pred tureckým vpádom

Ján III. Sobieski bol zvolený za kráľa v r. 1674 a Poľsku vládol 22 rokov. Preslávil sa ako zdatný a úspešný veliteľ. V roku 1683 pomohol Habsburgovcom vyslobodiť Viedeň z tureckého obliehania. Toto víťazstvo z 12. septembra 1683 zachránilo Európu od tureckej expanzie a započalo postupný pád Osmanskej ríše. Keď sa poľský kráľ po viedenskom víťazstve vracal domov, odskočil si do Svätého Jura, pretože chcel vedieť, kde sa vyrába víno, ktoré sa tradične pilo na poľskom kráľovskom dvore od čias poľského kráľa Žigmunda I. (panovník v rokoch 1506 – 1548). Vyhral tiež bitku s Osmanmi a 9. októbra 1683 oslobodil Parkan (dnes Štúrovo) od Turkov. Túto udalosť pripomína pamätník, ktorý od roku 2008 stojí v Štúrove. Viac o Jánovi III. Sobieskom a víťazstve pri Viedni sa dočítate na:

www.historickarevue.com/clanok/z_vojnovneho_pola-na-tron

4. V ktorom meste sa nachádza kaviareň, ktorú založil Jerzy Kulczycki?

- 1 – Varšava
- 2 – Praha
- 3 – Budapešť
- 4 – Viedeň

Jerzy Franciszek Kulczycki bol tlmočník tureckého jazyka poľského pôvodu, ktorý ovplyvnil osud bitky pri Viedni. Ako špión prenikol z obliehaného mesta cez turecký tábor a vrátil sa späť, aby priniesol obranom správu, že sa blížia vojská poľského kráľa s pomocou. Tato správa výrazne pozdvihla morálku a nádej na záchranu mesta. Ako odmenu za hrdinstvo kráľ Ján III. Sobieski ponúkol Kulczyckému možnosť vybrať si podiel na bohatstve, ktoré bolo ukoristené Turkom. S veľkým prekvapením si vybral okolo 500 vriec s čiernym zrnom, ktoré všetci považovali za krmivo pre ťavy. Kulczycki však vedel, ako z tohto zrna urobiť chutný napoj. Kaviareň, ktorú otvoril, sa stala populárnym a vyhľadávaným miestom spoločenských stretnutí. Jerzy Kulczycki sa považuje za otca baristov v Európe.

Jerzy Kulczycki
v tureckých šatách

Pol'sko 1795 – 1918

V rokoch 1772 až 1795 došlo postupne k trom deleniam Poľska. Jeho územie si rozdelilo Prusko, Rakúsko a Rusko. Porážka povstania na záchranu Poľska pod vedením Tadeusza Kościuszka (1794) definitívne prispela k tretiemu a poslednému z troch delení Poľska. Po abdikácii posledného poľského kráľa Stanislawa Augusta Poniatowského v roku 1795 Republika oboch národov definitívne skončila. Avšak historické udalosti z 19. storočia mimo Poľska, ale aj v jeho vnútri živili nádej na obnovenie poľskej nezávislosti. V Taliansku napríklad vznikli Poľské légie ako súčasť napoleonskej armády, po roku 1815 vzniklo Poľské kráľovstvo spojené v personálnej únii s Ruskom, aktivizovali sa prvé konšpiračné organizácie a vypuklo Novembrové povstanie (1830 – 1831), v dôsledku ktorého vznikla Veľká emigrácia a pokračovala konšpiračná činnosť. Avšak po páde povstania stratilo Poľské kráľovstvo svoju autonómiu. V nasledujúcich rokoch sa v dejinách Poľska odohrali mnohé významné udalosti, ako napríklad Jar národov (1848), Januárové povstanie (1863 – 1864) a revolúcia v roku 1905. Toto obdobie charakterizoval aj rozvoj národnej kultúry – predovšetkým v oblasti literatúry, výtvarného umenia a hudby.

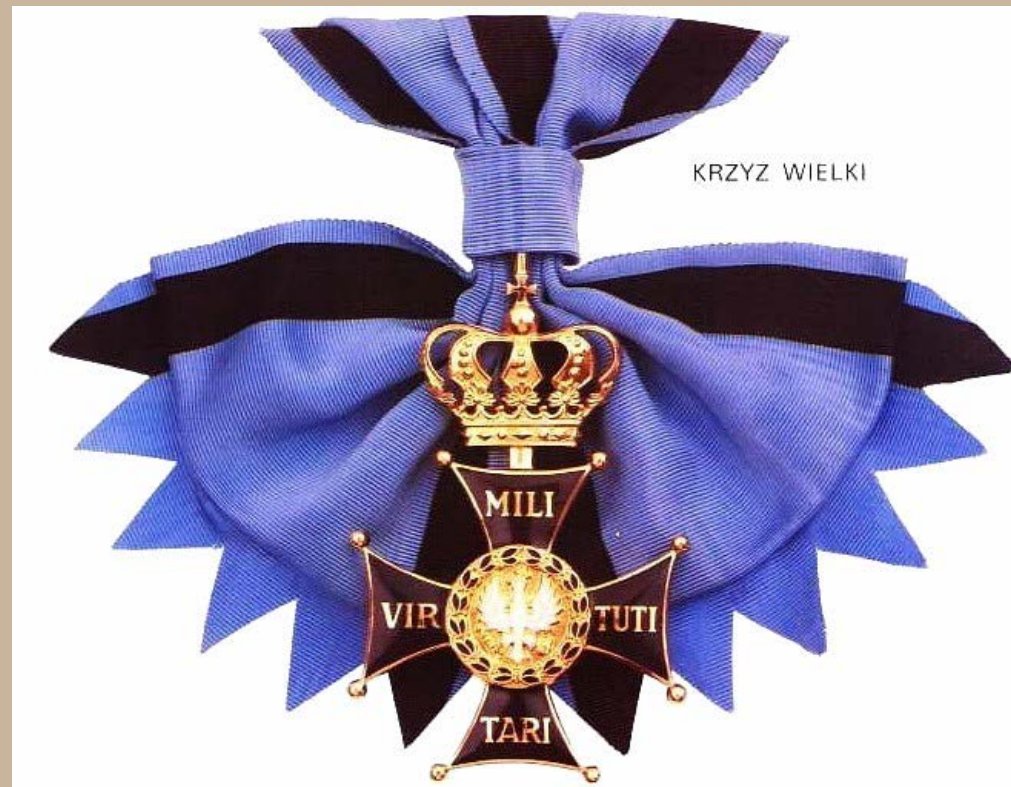
5. Počas napoleonských vojen vznikol na poľskom území poľský štát existujúci v rokoch 1807 – 1815, ktorý bol závislý na Francúzsku. Ako sa volal?

- 1 – Varšavské kniežatstvo
- 2 – Poľské kongresové kráľovstvo
- 3 – Krakovská republika (Rzeczpospolita Krakowska)
- 4 – Veľké poznanské kniežatstvo (Wielkie Księstwo Poznańskie)

Virtuti Militari – najstaršie vojenské vyznamenanie na svete

Vojenské vyznamenania sú všetky druhy radov udeľované za vojenské zásluhy. Prvé sa pravdepodobne objavili na Pyrenejskom polostrove na pamiatku víťazstva nad Maurami v roku 1149, Rad sekery a o deväť rokov neskôr rad Calatrava. Hoci existuje mnoho ďalších, v prípade poľského vyznamenania Virtuti Militari (lat.: vojenskej statočnosti – cnosti vojenskej udatnosti) ide o najstarší vojenský rad na svete v rámci tých, ktoré sú udeľované až do súčasnosti. Toto najvyššie poľské vojenské vyznamenanie bolo prvý raz udelené 22. júna 1792 pri príležitosti osláv víťazstva v bitke pri Zieleńcoch na začiatku poľsko-ruskej vojny proti intervencii Ruského impéria a Targowickej konfederácie a na obranu Ústavy 3. mája. Mottom vyznamenania je: Česť a Vlasť. Vyznamenanie bolo udeľované v období Varšavského kniežatstva. Po vytvorení tzv. Kongresového kráľovstva si vyznamenanie zachovalo svoj štatút, pričom získalo názov Vojenský rad Poľska. Pretrvalo obdobie rozdelenia Poľska a po opätovnom získaní nezávislosti ho v roku 1918 Zákonodarný snem na základe zákona z 1. augusta 1919 vzkriesil a nazval ho Vojenským vyznamenaním Virtuti Militari. V súčasnosti môže vyznamenanie udeliť počas vojny alebo 5 rokov po jej skončení prezident Poľskej republiky na žiadosť Kapituly Vojenského vyznamenania Virtuti Militari.

6. Kto ustanovil vojenské vyznamenanie Virtuti Militari ?

- 1 – kráľ August III.**
- 2 – veľký korunný hetman Wacław Rzewuski**
- 3 – veľký korunný hetman Jan Klemens Branicki**
- 4 – kráľ Stanisław August Poniatowski**

Druhá Poľská republika

2. Poľská republika (poľ. II Rzeczpospolita Polska) – štát, ktorý sa na politickej mape Európy objavil po 1. svetovej vojne v roku 1918, teda 123 rokov po zániku predchádzajúceho zvrchovaného poľského štátu. V prvých rokoch svojej existencie sa druhá republika snažila vymedziť svoje hranice, čo viedlo k napätiu so všetkými okolitými štátmi a k niekoľkým vojnám (najmä k rusko-poľskej vojne).

V otázke západnej hranice sa Poľsko spoliehalo na pomoc víťazných mocností a snažilo sa uplatňovať princíp národného sebaurčenia Poliakov. Na východe však Poliaci uprednostnili princíp historických hraníc. Mocnosti podporili poľské nároky, keďže chceli zabrániť šíreniu bolševickej revolúcie na západ (najmä Francúzsko si uvedomovalo, že bolševici získavajú v Rusku postupne čoraz väčšiu moc). Poľská armáda začala ťaženie na východ v apríli 1919 vpádom do Litvy, Bieloruska a Ukrajiny. Ďalšia ofenzíva sa začala v apríli 1920, keď Červená armáda zničila Ukrajinskú národnú republiku a Poliaci sa obávali ďalšieho sovietskeho postupu na západ. V tom čase však už mali bolševici v ruskej občianskej vojne prevahu, a mohli tak na poľský postup na východ odpovedať veľmi rýchlym protiútokom. V auguste 1920 sovietske sily prišli až k Varšave, kde však boli v bitke východne od mesta porazené.

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Var%C5%A1avy_\(1920\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Var%C5%A1avy_(1920))

Podľa Edgara D'Abernona bola táto bitka 18. medzníkom vo svetových dejinách. Poľská armáda vzápätí začala rýchlu protiofenzívu. 21. septembra 1921 bol konečne uzavretý rižský mier, ktorý stanovil sovietsko-poľskú hranicu zhruba 200 km východne od Curzonovej línie, ktorá do značnej miery kopírovala etnickú hranicu.

Autor: Blank_map_of_Europe.svg: maix¿?derivative work: Alphathon /æɪ.lfæ.ðn/ (talk) – Blank_map_of_Europe.svg, CC BY-SA 3.0,

7. Aké bežné pomenovanie dostala Varšavská bitka v rámci poľsko-bolševickej vojny, ktorá rozhodla o nezávislosti Poľska a zmarila plány na rozšírenie komunizmu do západnej Európy?

- 1 – Bitka pri Nemane**
- 2 – Bitka za nezávislosť**
- 3 – Varšavská obranná bitka**
- 4 – Zázrak na Visle (Cud nad Wisłą)**

Letectvo a letci bielo-červenej šachovnice

20. storočie mnohí nazývajú „storočím letectva“. K jeho rozvoju prispeli tiež Poliáci takými technickými riešeniami, ako napríklad „Puławského krídlo / poľské krídlo“ (sploštené krídla v tvare písmena M, ktoré umožňujú dobrú viditeľnosť z kabíny pilota) alebo „Rudlického riadenie“ (chvostové riadenie v tvare krídiel motýľa). No známejší sú poľskí letci a ich výkony. Do kroniky letectva sa zapísal let na trase Varšava – Tokio – Varšava, ktorý v roku 1926 uskutočnili Bolesław Orliński a Leonard Kubiak; prelet Stanislawa Skarżyńskiego cez Atlantik na vtedajšom najmenšom lietadle RWD-5 (1933); víťazstvá poľských posádok v leteckých súťažiach Challenge (1932, 1934) alebo víťazstva poľských balónových vzduchoplavcov v súťaži Gordon Bennett Cup (1933-1935). Úspechy poľských športových letcov pokračovali aj po vojne. Za zmienku stoja početné tituly svetových a európskych majstrov v precíznom lietaní a v navigačných pretekoch, víťazstvo v Gordon Bennetovom pohári obnovenom po vojne (1983), víťazstvá poľských letcov na klzákoch aj na slovenskom nebi, napr. víťazstvo Sebastiana Kawu na majstrovstvách sveta a Európy v pretekoch v Prievidzi a Nitre (2010, 2011, 2019).

Dobrá vzdušná príprava bola užitočná aj počas druhej svetovej vojny. Poľskí piloti bojovali nielen v Poľsku, ale aj Francúzsku a Veľkej Británii, zúčastňovali sa na leteckých operáciách nad okupovanou Európou a Atlantickým oceánom, bojovali na východnom fronte, v Afrike a nad Pacifikom. Ich služba bola

často spojená s pilotmi z Československa. V roku 1939 cesta ich úniku viedla do Francúzska cez Poľsko, v júni 1939 pristáli na poľskej leteckej základni v Dębline utečenci zo Slovenska (4 posádky pod vedením Imricha Gablecha vrátane Josefa Kaniu, ktorý následne bojoval v poľských letkách). Josef František, bojujúci v poľskej letke 303, bol jedným z najúspešnejších bojovníkov bitky o Britániu (17 zostrelených nemeckých lietadiel). Poľsko-české posádky lietal v letke 307 (nočné bojové jednotky). V súčasnosti prebieha v rámci NATO spolupráca medzi poľskými a slovenskými leteckými silami a poľskí piloti sa takmer každý rok zúčastňujú na prehliadkach SIAF na Sliači.

Viac o poľskom letectve:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Si%C5%82y_Powietrzne

https://www.ulc.gov.pl/_download/wiadomosci/2018/Biuletyn/Biuletyn562018-historia-internet.pdf

RWD-5 Stanislawa Skarżyńskiego

8. Ktorá poľská letecká posádka zvíťazila v lietadle RWD-6 na Medzinárodnej leteckej súťaži Challenge v roku 1932?

- 1 – Stanisław Płonczyński, Stanisław Ziętek
- 2 – Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura
- 3 – Jerzy Bajan, Gustaw Pokrzywka
- 4 – Franciszek Hynek, Zbigniew Burzyński

Westerplatte – začiatok 2. svetovej vojny

Po skončení 1. svetovej vojny Poľsko po 123 rokoch opäť získalo nezávislosť a prístup k Baltskému moru. Poľské pobrežie bolo dlhé zhruba 140 km – hlavne okolo Puckého a Gdanského zálivu – a na otvorené more vystupovalo severné pobrežie helského polostrova. Symbolické zásnuby Poľska s morom sa uskutočnili vo februári 1920 tak, že generálmajor Józef Haller vhodil do mora prsteň. Prístup k moru umožnil rozvoj poľského rybolovu, obchodnej a osobnej flotily a cestovného ruchu. Symbolom námorného Poľska sa stala Gdyňa – prístav a zároveň moderné mesto, ktoré bolo založené na mieste malej kašubskej rybárskej dedinky. Vďaka modernému železničnému prepojeniu s Horným Sliezskom (pre prepravu a vývoz čierneho uhlia) sa rýchlo stalo jedným z najdôležitejších hospodárskych centier 2. Poľskej republiky.

Prístup k moru umožnil tiež vznik a rozvoj vojnového námorníctva. Vznikli tak nové základne: Puck, Hel a spomínaná Gdyňa. Stavali sa lode – v roku 1939 jadro námorných síl tvorili štyri torpédoborce, päť ponoriek a jedna veľká a šesť malých mínonosiek. Niet divu, že jeden z prvých úderov nacistického Nemecka 1. septembra 1939 – považovaný za symbolický začiatok druhej svetovej vojny – sa uskutočnil práve pri mori a bol namierený na poľský tranzitný sklad vo Westerplatte. Napriek rozhodujúcej nemeckej prevahe či ostrelovaniu z panciernika Šlezvicko-Holštajnsko a bombovým útokom sa posádka Westerplatte týždeň bránila a stala sa symbolom poľského odporu počas

celej vojny. Poliáci sa zúčastnili na bojoch na všetkých frontoch 2. svetovej vojny. Z takmer 35 miliónov obyvateľov Poľsko prišlo o približne 6 miliónov, z čoho 3,2 milióna predstavovali poľskí Židia. Poľské materiálne straty nie sú do dnešného dňa vyčíslené (môžu dosahovať dokonca hodnotu 1 bilióna dnešných amerických dolárov).

Poľsko je krajina, ktorej hranice sa v dôsledku vojny najviac zmenili (strata takmer polovice územia na východe v prospech Sovietskeho zväzu, nadobudnutie bývalých nemeckých území na severe a západe). Poľsko a Poliáci nikdy nezačali oficiálnu, štátnu ani inštitucionálnu spoluprácu s nemeckými okupantmi.

Viac informácií o Poľsku počas druhej svetovej vojny:

<http://muzhp.pl/pl/c/239/polska-w-ii-wojnie-swiatowej>

Westerplatte po konci bojov, 9. septembra 1939

9. V ktorom meste pri Baltskom mori sa nachádza Westerplatte?

- 1 – Gdyňa
- 2 – Hel
- 3 – Gdansk
- 4 – Puck

Bývalá vojenská oblasť a miesto prvej invázie v 2. svetovej vojne dnes pripomína veľký kamenný monument.

Antikomunistická opozícia – boj za slobodu a demokraciu

Napriek víťazstvu komunizmu v Poľsku a ďalších stredoeurópskych krajinách po roku 1945 existoval proti tomuto zriadeniu spoločenský odpor. Katolícka cirkev tento odpor často podporovala. Verejné masové – a často krvavé – protesty v Poľsku sa uskutočnili v rokoch 1956, 1968, 1970, 1976 a 1980. Po štrajkoch v roku 1976 protikomunistická opozícia nadobudla v Poľsku organizovanejšiu podobu. Vznikli prvé slobodné odbory – pôsobiace dovtedy v ilegality – alebo nekomunistické politické strany. Rástla nezávislá literatúra, kultúra a umenie. Spolu so silnou morálnou podporou pápeža sv. Jána Pavla II. sa tak vytvorili priaznivé podmienky pre založenie Odborového zväzu NSZZ Solidarity (v r. 1980), prvej masovej a otvorene protikomunistickej organizácie v Poľsku a strednej Európe. Napriek tomu, že v Poľsku v roku 1981 došlo k zavedeniu stanného práva a uplatneniu zákazu všetkých hnutí, sa Solidarity podarilo prežiť a dosiahnuť v roku 1989 režimovú zmenu a pád komunizmu. Poľská opozícia, ktorá poznala situáciu v celom komunistickom bloku, sa pokúsila sústrediť pozornosť sveta na osudy robotníkov v týchto krajinách, o čom svedčí aj „Pochod pracujúcim vo východnej Európe“ prijatý na kongrese NSZZ Solidarity v roku 1981. Ešte pred rokom 1980 začala poľská opozícia spolupracovať s opozíciou v Československu, a najmä s Chartou 77, pričom

prvou spojkou medzi oboma skupinami bol Slovak Tomáš Petřivý. Uskutočnili sa početné bilaterálne podzemné stretnutia, najmä v Krkonošiach a Sovích horách. Po páde režimu v roku 1989 pomohli skúsenosti z opozičnej spolupráce okrem iného pri vytvorení Vyšehradskej skupiny.

O histórii Solidarity a protikomunistickej opozícii v Poľsku sa viac dozviete na stránkach:

<http://www.nszd.webd.pl/index.php/solidarnosc/historia>

<https://www.ecs.gda.pl/>

Brána č. 2 Gdanskej lodenice pred budovou Európskeho centra Solidarity

10. Ako sa volá organizácia, ktorá dodnes združuje členov protikomunistickej opozície z Poľska a bývalého Československa?

- 1 – **Pol'sko-česko-slovenská solidarita**
- 2 – **Orol a lev**
- 3 – **Za vašu a našu slobodu**
- 4 – **Stredoeurópska federácia**

